

Norsk fiskeribistand for bærekraftig forvaltning

I mer enn 60 år har norsk fiskeribistand bidratt til vellykket utvikling mot en bærekraftig forvaltning av verdens fiskeressurser i en rekke land, blant annet Namibia, Vietnam og Thailand.

Norges sterke tradisjoner innen sjøtransport og fiske gjorde det naturlig at norsk bistand startet med et fiskerisamarbeid i 1952. Prosjektet skulle bidra til utvikling av fiskeriene i den indiske provinsen Kerala. Historien har vist at målet ble nådd.

AV ÅSMUND BJORDAL

FISKERIFAGLIG SENTER FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (CDCF) – ET KNUTEPUNKT

Siden Kerala-prosjektet, som ble avsluttet i 1972, har Havforskningsinstituttet vært engasjert i fiskerisamarbeid med en rekke utviklingsland. Mest innen tradisjonelt fiskeri, men etter hvert også innen akvakultur og olje-fisk-miljø. Prosjektene har endret seg i takt med norsk fiskeriforvaltning – fra fokus på teknologisk utvikling og investeringer i kapasitet, mot en mer bærekraftig og miljøriktig høsting av havet. Nansenprogrammet og FF "Dr. Fridtjof Nansen" har hele tiden vært et bærende element.

Fiskerifaglig senter for utviklingssamarbeid (CDCF/ Centre for Development Cooperation in Fisheries) er en del av Havforskningsinstituttet. Senteret er et knutepunkt for Norad/UD, samarbeidslandene og det norske marine forvaltningsapparatet (Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, NIFES, Mattilsynet og Veterinærinstituttet). CDCF koordinerer nå bilaterale prosjekter i 15 land i Afrika, Asia og Latin-Amerika.

NÆRT SAMARBEID MED FN

Miljø- og ressursundersøkelsene med "Dr. Fridtjof Nansen" I og II har vært en kjerneaktivitet i Nansenprogrammet. Siden starten i 1975 er det gjennomført tokt i mer enn 60 land, hovedsakelig i Afrika, men også i Asia og Latin-Amerika. Hovedmålet har vært å samle inn marine data og kartlegge fiskebestandene som grunnlag for bærekraftig fiskeriforvaltning. En annen viktig side er opplæring av lokalt forskerpersonell, både om bord og gjennom kompetansebygging i de respektive lands forskningsinstitutt.

Nansenprogrammet har nærmest i sin helhet vært finansiert av Norad/UD og vært gjennomført i nært samarbeid med FAO; FNs matvareorganisasjon. FAO har hovedansvaret for gjennomføringen og avtaler med ulike land, mens

Havforskningsinstituttet drifter fartøyet og har ansvaret for de vitenskapelige resultatene. Havforskningsinstituttet har også ansvar for opplæring av lokale forskere. Siden 2007 har programmet vært mer økosystemorientert med tittelen "The Ecosystem Approach to Fisheries/Nansen programme". Fartøyet drives med norske sjøfolk og instrumentpersonell. Norge stiller normalt med toktleder og en tekniker, mens resten av toktpersonalet rekrutteres fra samarbeidslandene.

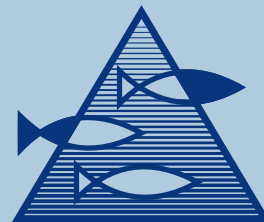
RESULTATENE

Nansenprogrammet har vært vellykket og skapt varige verdier:

- Det er samlet inn enorme mengder marine data i ellers datafattige områder. For mange av samarbeidslandene er dette det eneste datagrunnlaget de har å vise til. Disse dataene er verdifulle for det enkelte land, men også i regional og global sammenheng.
- Mange land har bare hatt sporadiske tokt, mens land som Angola, Namibia og Sør-Afrika har hatt kontinuerlig toktvirksomhet som har gitt tidsserier med data. Disse er meget verdifulle, spesielt i klimasammenheng, og ble blant annet brukt i NansClim-prosjektet for å studere klimaeffekter på det marine økosystemet i sørvestlige Afrika (Benguela-regionen).
- Programmet har bidratt til kompetanse- og institusjonsbygging på marine undersøkelser, analyse og vurdering; inkludert over 100 master- og doktorgrader.
- Mye av toktvirksomheten er regional, og fartøyet er et møtested for forskere fra ulike land i samme region. Det bidrar til økt tillit, samarbeid og forståelse på tvers av landegrensene noe som er fundamentalt for forvaltning av felles bestander og økosystemer.
- Nansenprogrammet har alltid vært gjennomført uten forpliktelser til mottakerlandet. Det har utvilsomt betydd mye for Norges omdømme i disse regionene.

Dr. Fridtjof Nansen III blir et unikt verktøy i utviklingen av en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene i utviklingsland. Den tas i bruk tidlig i 2017.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

I Thailand ble det bygd opp et fullstendig pilotanlegg for oppdrett av cobia og sea bass

NAMIBIA – EN SUKSESSHISTORIE

Bærekraftig fiskeriforvaltning bygger ikke på data og kunnskap alene. Det trengs også gode lover og reguleringer, tilstrekkelig kontroll med fisket og sanksjoner ved overtredelse. Samarbeidet om fiskeriforvaltning, som Norge inngikk med Namibia like etter frigjøringen i 1990, viser at en helhetlig satsing på hele fiskeriforvaltningsområdet kan gi gode resultater. I tillegg til forskning, inkludert tokt med ”Dr. Fridtjof Nansen”, inneholdt programmet utdanning, utvikling av fiskerilover og reguleringer, og fiskerikontroll med oppbygging og drift av en kystvaktjeneste. Da Norge avsluttet programmet etter 15 år, var det i trygg visshet om at namibiske myndigheter var i stand til å ta over alle nødvendige funksjoner innen forskning og forvaltning. En god indikator på at Namibiaprojektet har gjort en forskjell er at Namibia rangeres blant topp 10 i verden når det gjelder bærekraftig fiskeriforvaltning.

THAILAND – UTVIKLING AV BÆREKRAFTIG AKVAKULTUR

I Thailand ble det bygd opp et fullstendig pilotanlegg for oppdrett av cobia og sea bass – fra produksjon av yngel og settefisk til merdanlegg i sjø til prosessering og salg av fisk. Denne tilnærmingen har gjort det mye lettere å overføre teorien om bærekraftig oppdrett til praksis. Det er skapt forståelse for betydningen av god forvaltning på områder som lokalisering av anlegg, røkting, føring, fiskehelse og hygiene. Denne praktisk/teoretiske modellen har gitt meget gode resultater.

Kina, Malaysia og Indonesia er også sentrale samarbeidsland i akvakulturprosjekt.

VIETNAM – FISKERI OG HAVBRUKSLOVGIVNING

Vi har en lang samarbeidshistorie med Vietnam, inkludert at forskningsfartøyet ”Bien Dong” ble gitt i gave fra Norge i 1976. Vietnam har fått bistand til å utvikle landets moderne fiskeri- og akvakulturlovgiving. Etter at den nye loven ble vedtatt ble det gjennomført en testfase, ”Bringing the Law to Life”, der ulike reguleringer ble testet i praksis for å tilpasse regelverket til de aktuelle forhold i fiskeri og oppdrett.

VEIEN VIDERE: FISK FOR UTVIKLING

Bioproduksjonen i havet er like stor som på land. Likevel kommer bare 2 % av verdens matforsyning fra havet. Med en økende verdensbefolkning vil det derfor være vesentlig å kunne øke matproduksjonen fra havet – både med hensyn til global matvaresikkerhet, riktig ernæring og fattigdomsbekjempelse.

Norge er et lite land i verden, men en stormakt innen fiske og havbruk, med ledende kompetanse innen forskning, forvaltning og næringsvirksomhet.

På denne bakgrunn lanserte regjeringen i 2015 et nytt program; ”Fisk for utvikling”, med tre hovedområder:

- Utdanning og forskning (inkludert Nansen-programmet).
- Næringsutvikling (inkludert akvakultur)
- Forvaltning og regelverk

Dette er en fremtidsrettet og riktig satsing for å nytte norsk kompetanse til å bistå utviklingsland til bærekraftig høsting og produksjon av mat fra hav og ferskvannssystemer.

Som en viktig del av programmet, satses det på en styrking og videreføring av Nansen-programmet. Den tredje ”Dr. Fridtjof Nansen” som nå er under bygging, vil være operativ for forskning i afrikanske og asiatiske farvann fra mars 2017.

Forskning og kunnskap er et nødvendig grunnlag for bærekraftig utvikling innen fiskeri og akvakultur. Med satsing på det nye Nansen-programmet er man derfor godt i gang, men skal man lykkes med ”Fisk for utvikling” – er det en forutsetning at det også satses på de andre forskningsområder, samt utdanning, forvaltning og næringsutvikling.

Nøkkelkriterier for bærekraftige utviklingsprosjekter

BREDDE: Det er viktig å utvikle hele bredden i fiskeriforvaltningen; fra forskning til fiskeriforvaltning og kontroll. Forskning og kunnskap har en egenverdi, men har begrenset betydning dersom det ikke omsettes i praktisk fiskeriforvaltning – som i Namibia. Tilsvarende innen akvakultur, der vi som i Thailand går inn i hele produksjonskjeden.

LENGDE: Prosjektene må ha en varighet som sikrer at kunnskapen får rotfeste og at lokale kolleger er i stand til å videreføre en god forsknings- og forvaltningspraksis etter at prosjektene blir avsluttet. Denne tidsrammen kan variere. I Namibia, hvor en startet fra null, tok det 15 år. I Thailand har vi vært i to 3-årsperioder. Der kan seks år være tilstrekkelig.

PRAKSIS: Teori må alltid være grunnlaget, men all erfaring viser at å kombinere teori med praktisk utførelse gir raskere og mer varige resultater. ”Learning by doing” er en god resept for å oppnå resultater.

MOTTAKERS EIERSKAP OG MOTIVASJON: Utviklingsprosjekter kan bare lykkes om de er i samsvar med samarbeidslandets egne planer og prioriteringer – og ikke minst at det er reell politisk motivasjon og vilje til å utvikle bærekraftige fiskerier og akvakultur.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

AVDELING TROMSØ

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø
Tlf.: 55 23 85 00

FORSKINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN

Nye Flødevigveien 10
NO-4817 His
Tlf.: 55 23 85 00

FORSKINGSSTASJONEN AUSTEVOLL

NO-5392 Storebø
Tlf.: 55 23 85 00

FORSKINGSSTASJONEN MATRE

NO-5984 Matredal
Tlf.: 55 23 85 00

FISKERIFAGLEG SENTER FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (CDCF)

Tlf.: 55 23 86 90
Faks: 55 23 85 31

AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT OG KOMMUNIKASJON

Tlf.: 55 23 85 00
E-post: informasjonen@imr.no

KONTAKT:

Bjordal Åsmund
Tel.: +47 906 96 701
E-mail: asmund.bjordal@imr.no